

Jääkö itsenäinen elämä vain haaveeksi?

Kaikki me haluamme itsenäisen elämän. Nuoret, vanhat, vammaiset – kaikki. Haluamme päättää itse omista asioistamme, olla itsenäisiä. Eri ihmisille itsenäinen elämä tarkoittaa käytännössä hyvin erilaisia asioita. Valitettavasti vammaisen elämästä hyvin usein päättää kunta, ainakin henkilökohtaisten avustajien ja kuljetuspalvelun muodossa.

Kaikille meille kuuluvat perusoikeudet määritellään ihmisoikeusjulistuksessa ja Suomen perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan kaikille tulee taata ihmisarvoinen elämä. Usein, kun puhutaan ihmisoikeuksista, kuva Suomesta on kiiltokuvainen ja ajatellaan, että ihmisoikeuksia loukataan vain siellä missä on sotia ja konflikteja. Mutta juuri nyt oma yhteiskuntamme on muutoksessa. Palvelujärjestelmiä uudistetaan ja on vaarana, että eriarvoisuus lisääntyy, eivätkä esimerkiksi oikeus elämään, tasa-arvoon, syrjimättömyyteen tai vapaus liikkua koskekaan enää kaikkia kansalaisia.

Keskiverto alle 18-vuotias odottaa malttamattomana syntymäpäiväkakkuaan, jossa on 18 kynttilää. Täysiikäisyys tuo mukanaan vapautta ja vastuuta myös lain silmissä. Mahdollisuus saada ajokortti, äänestää ja avioitua. Aukeavatpa nuorelle silloin baarienkin ovet. Moni nuori keskittyy odottamaan vain tulevia oikeuksiaan, mutta itsenäisyys on myös vastuuta opiskelusta, työstä, asumisesta ja mahdollisesti myös parisuhteesta. Itsenäisyys tuo mukanaan usein myös rahallisen vastuun omasta elämästä.

Moni ei tule ajatelleeksi, että itsenäisyyden ja itsenäiseen elämään kuulu-

vat kaikki ne pienimmätkin, monelle itsestään selvät asiat. Mahdollisuus päättää omista nukkumaanmenoajoista, ruokailusta, pukeutumisesta tai apuvälineistä. Puhumattakaan siitä, milloin ja miten pääsee kodin ulkopuolelle. Vaikeavammaiselle nämä asiat voivat olla mahdottomia, ellei heillä ole henkilökohtaista avustajaa ”käsinä ja jalkoina”. Eri puolella Suomea kunnissa avustajia myönnetään erilaisin perustein. Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien Liitto (HETA) pyrkii vaikuttamaan eriarvoiseen tilanteeseen poliittisella tasolla. Henkilökohtainen avustaja tulee olla vammaisen ihmisen subjektiivinen oikeus. Miksi vammaisen ei saisi asua omassa asunnossa, opiskella, harrastaa ja olla riippumaton perheenjäsenen avusta?

Yksi tärkeimmistä itsenäisyyden merkeistä on mahdollisuus liikkua. Kuka tahansa, joka asuu kaukana kaikesta, ilman asianmukaista julkista liikennettä, ilman mopoa, ilman ajokorttia, on riippuvainen toisista päästäkseen liikkumaan. Saati sitten, jos jaloissa ei riitä voimaa kävellä tai pyörällä lähimmän ”sivistyksen pariin”. Ajokortin saaminen auttaa kummasti itsenäisen elämän alkamista, mutta ilman autoa ei sillä pelkällä kortillakaan pääse pitkälle. Pyörätuoli bussissa on kuin rallia ilman rattia. Aikaisemmin kuljetuspalveluun oikeutettu asiakas saattoi soittaa taksin ja kulkea sillä sovittujen rajojen sisällä milloin, miten ja minne halusi. Nyt asiat ovat toisin. Ihmiset odottavat taksi-kyytejänsä tienposkessa määrittelemättömiä aikoja ja matkustavat pitkin kaupunkia viemässä ventovieraita muihin osoitteisiin. Helsingissä kaupungin herrat selittävät alentunutta käyttöastetta sil-

lä, että vammaiset käyttävät julkisia liikennevälineitä, nyt kun heillä on ilmainen lippukin. En jaksa uskoa, että sellainen henkilö, jolle on vamma puolesta myönnetty taksipalvelu, käyttääkin nyt busseja, vain koska ne ovat ilmaisia. Todellisuudessa ihmiset eivät enää liiku kodin ulkopuolella.

Vanha sananlaskukin sanoo ”nopeat syövät hitaat”. Mielestäni emme voi vain katsoa sivusta, kun oikeutemme itsenäiseen elämään uhrataan yhteiskunnan säästökuurilla. Yksi ihminen hautautuu byrokratian rattaisiin, mutta onneksi liitot ja yhdistykset ajavat asiaamme. Oikeuttamme henkilökohtaiseen avustajaan ajaa myös Vihreä liitto vammaispoliittisessa ohjelmassaan. Itsenäisen elämän saavuttamiseksi meidän tulee olla aktiivisesti mukana vaikuttamassa asioihin, jotka koskevat omaa elämäämme. Vammaisellakin on oikeus itsenäiseen elämään eli yksinkertaisesti oikeus tavalliseen elämään, jossa ihminen itse tekee omat päätöksensä.

Ranja Alanko

Valokuvaus

1990-luvun lopulla valokuvaus otti suuria harppauksia kohti digitaalisuutta. Vaikka monet valokuvauksen ammattilaiset ja omistautuneet harrastelijat käyttivät vielä ahkerasti filmitekniikkaa, digitaalisuus on lyönyt varsinkin kuluttajamarkkinoilla vahvasti läpi. Tämän takia valokuvaukseen liittyvä teollisuus on joutunut mukautumaan uudenlaisiin haasteisiin, koska filmirullille löytyy vähemmän kysyntää, ja kuluttajat voivat teettää kuvansa itse tietokoneen tulostimella.

Valokuvaus on erittäin mukavaa ja rentouttavaa ajanvietettä, sen ei tarvitse olla vakavaa. Omalla kohdallani olin jo hyvin nuorena kiinnostunut valokuvauksesta ja siksi myös filmiä meni paljon sekä epäonnistuneitakin otoksia tuli paljon. Vasta vuonna 2002 sain hankittua itselleni digitaalisen kameras, jolla valokuvauksesta tuli todella helppoa ja myös periaatteessa ilmaista. Nyt voin napsia satoja valokuvia yhdelle pienelle muistikortille ja nappia painamalla poistaa epäonnistuneet valokuvat. Tietokoneelle arkistoidessa on hyvä ottaa aina varmuuskopiot, koska itselläniakin arkistossa on vähintään 2000-3000 valokuvaa ja olisi suuri katastrofi menettää ne vain unohdettuani varmuuskopioinnit. Silloin

tällöin olen myös tilannut valokuvista paperiset versiot, jos ne ovat olleet todella onnistuneet.

Yleensä kannan kameraa joka paikassa mukana ja aina välillä on sattunut vastaan tilanteita, joissa on ollut suuri hyöty siitä, että kamera oli mukana ja sain ikuistaa tilanteen. Joskus taas sitä saattaa hypätä polkupyörän selkään tai lähteä jalan etsimään uusia kuvauskohteita vaikkapa luonnosta. Huomaamatta sitä on saattanut muutamia tuntejakin vaellella ympäriinsä ja on jännittävää purkaa kuvia koneelle sekä nähdä, miten ne onnistuivat. Eniten itseäni kiehtovat valokuvauksessa luonto ja luonnonilmiöt, esim. ukkonen ja siihen liittyvät ilmiöt. Tarkoituksena olisi tulevaisuudessa hankkia järjestelmäkamera, jolla saisi jälleen uusia mahdollisuuksia, koska joskus omasta kamerastani tuntuvat loppuvan ominaisuudet kesken tai hämärissä kuvausolosuhteissa se tekee rakeisuutta kuviin. Tavallisten digitaalisten kameroiden hinnat ovat tulleet paljon alaspäin ja harrastuksen voi aloittaa melko pienilläkin investoinneilla.

Syksyllä 2004 aloin julkaisemaan valokuvia ulkomaisessa palvelussa nimeltä DeviantART (

tart.com), josta olen saanut paljon uusia kontakteja ympäri maailmaa ja sen avulla olen voinut helposti tuoda esiin valokuviani, jotka aiemmin vain makasivat koneen kovalevyllä odottamassa käyttöä. Tämän jälkeen olen ollut parhaimmillaan joka päivä ottamassa uusia kuvia ja hetkessä ne ovat kaikkien katsottavissa. Palvelun käyttö ei maksa mitään ja se on suuri helpotus. On ollut erittäin mukava huomata, että kuvia on käyty katsomassa tuhansia kertoja ja olen saanut niistä paljon kommentteja verrattuna siihen, että niitä panttaisi koneella omana huvinaan. Lisäksi voin nauttia muiden käyttäjien ottamista valokuvista ja voin käydä kommentoimassa niitä.

Valokuviini voi käydä tutustumassa osoitteessa <http://sad-.deviantart.com> tai kotisivujeni www.antzu.net kautta.

Hauskoja ja rentouttavia hetkiä kameras kanssa keväisestä luonnosta nauttiessa!

